

Czwartek, 22 października 2009 r.

Budowanie demokracji w stosunkach zewnętrznych UE

P7_TA(2009)0056

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 października 2009 r. w sprawie budowania demokracji w stosunkach zewnętrznych UE

(2010/C 265 E/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka, a w szczególności jej art. 21, oraz Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
- uwzględniając art. 3, 6, 11 i 19 Traktatu UE oraz art. 177, 300 i 310 Traktatu WE,
- uwzględniając wszystkie umowy między UE i krajami trzecimi oraz zawarte w tych umowach klauzule dotyczące praw człowieka i demokracji,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej⁽¹⁾ ogłoszoną w Strasburgu dnia 12 grudnia 2007 r.,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 8 września 2000 r. zatytułowaną „Deklaracja milenijna ONZ” (A/RES/55/2),
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 4 grudnia 2000 r. zatytułowaną „Propagowanie i umacnianie demokracji” (A/RES/55/96),
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 15 września 2005 r. zatytułowaną „Wyniki światowego szczytu w 2005 r.” (A/RES/60/1),
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 20 grudnia 2004 r. zatytułowaną „Wzmacnianie roli organizacji i mechanizmów szczebla regionalnego, niższego i innych w propagowaniu i umacnianiu demokracji” (A/RES/59/201),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 kwietnia 2000 r. w sprawie pomocy UE przy organizacji wyborów i ich obserwacji (COM(2000)0191),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 marca 2001 r. dotyczącą komunikatu Komisji w sprawie pomocy UE przy organizacji wyborów i ich obserwacji⁽²⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie roli UE w propagowaniu praw człowieka i demokratyzacji w krajach trzecich (COM (2001)0252),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 kwietnia 2002 r. dotyczącą komunikatu Komisji w sprawie roli Unii Europejskiej w propagowaniu praw człowieka i demokratyzacji w krajach trzecich⁽³⁾,
- uwzględniając europejską strategię bezpieczeństwa z dnia 12 grudnia 2003 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 364 z 18.12.2000, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 343 z 5.12.2001, s. 270.

⁽³⁾ Dz.U. C 131 E z 5.6.2003, s. 147.

Czwartek, 22 października 2009 r.

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 października 2003 r. zatytułowany „Sprawowanie rządów a rozwój” (COM(2003)0615),
 - uwzględniając rezolucję z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie zarządzania w zakresie polityki rozwoju Unii Europejskiej ⁽¹⁾,
 - uwzględniając Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki rozwojowej Unii Europejskiej: „Konsensus Europejski” ⁽²⁾,
 - uwzględniając deklarację paryską dotyczącą skuteczności pomocy (z 2005 r.) oraz plan działania z Akry (z 2008 r.) dla OECD,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 sierpnia 2006 r. zatytułowany „Sposób sprawowania rządów w świetle konsensusu europejskiego w sprawie polityki rozwoju – W stronę zharmonizowanego podejścia w Unii Europejskiej” (COM (2006)0421),
 - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1889/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia instrumentu finansowego na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie (EIDHR) ⁽³⁾,
 - uwzględniając decyzję swego Prezydium z dnia 18 czerwca 2007 r. ustanawiającą Biuro Promowania Demokracji Parlamentarnej,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 maja 2008 r. w sprawie misji obserwacji wyborów UE: cele, praktyka i przyszłe wyzwania ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając konkluzje Rady z dnia 18 maja 2009 r. dotyczące wspierania demokratycznych rządów – w kierunku wzmocnionych ram UE,
 - uwzględniając skierowane do Komisji pytanie z dnia 30 września 2009 r. w sprawie budowy demokracji w stosunkach zewnętrznych (O-0093/2009 – B7-0213/2009),
 - uwzględniając art. 115 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że demokracja i prawa człowieka są podstawowymi wartościami Unii Europejskiej i jej państw członkowskich oraz że od samego początku stanowią one nieodłączny element procesu integracji europejskiej,
- B. mając na uwadze, że podstawowe traktaty Unii Europejskiej podkreślają zdecydowane zaangażowanie na rzecz demokracji i praw człowieka, a kopenhaskie kryteria polityczne dotyczące „stabilności instytucji gwarantujących zasady demokracji i państwa prawa, przestrzeganie praw człowieka oraz poszanowanie i ochronę mniejszości” są kluczowym elementem procesu rozszerzenia,
- C. mając na uwadze, że wizja UE budowy i wspierania demokracji nie została jeszcze przedstawiona w jednym dokumencie,
- D. mając na uwadze, że skuteczne włączenie praw politycznych, socjalnych i ekonomicznych do szerokiego rozumienia demokracji w UE odegrało kluczową rolę w osiągnięciu stabilności i dobrobytu w sposób niemający precedensu w historii,

⁽¹⁾ Dz.U. C 103 E z 29.4.2004, s. 550.

⁽²⁾ Dz.U. C 46 z 24.2.2006, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 386 z 29.12.2006, s. 1.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P6_TA(2008)0194.

Czwartek, 22 października 2009 r.

- E. mając na uwadze, że art. 11 TUE stanowi, iż jednym z kluczowych celów wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa jest „rozwój i umacnianie demokracji i zasady państwa prawa oraz poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności”,
- F. mając na uwadze, iż art. 21 TUE zmieniony traktatem lizbońskim stanowi, że „działania Unii na arenie międzynarodowej oparte są na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia” oraz że „Unia czuwa nad spójnością różnych dziedzin jej działań zewnętrznych oraz nad ich spójnością z innymi politykami Unii”,
- G. mając na uwadze, że promowanie i ochrona wszystkich praw człowieka jest podstawowym warunkiem istnienia demokratycznego społeczeństwa, co potwierdzono w rezolucji nr 59/201 Zgromadzenia Ogólnego ONZ, a także mając na uwadze, że chociaż systemy demokratyczne mogą przybierać różne formy i kształty, co widać na przykładzie UE, to sama demokracja jest wartością powszechną, której podstawowe zasady lub elementy zapisano w licznych międzynarodowych deklaracjach i konwencjach; mając na uwadze, że elementy te, określone w dwóch ww. rezolucjach Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 2000 i 2004 r. (A/RES/55/96 i A/RES/59/201), obejmują:
- poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, między innymi swobody zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń, wolności słowa i wolności poglądów;
 - prawo do udziału w prowadzeniu spraw publicznych (bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawicieli wybranych w wolnych wyborach), do głosowania i kandydowania w rzetelnie i okresowo przeprowadzanych wolnych wyborach w powszechnym, równym i tajnym głosowaniu gwarantującym swobodne wyrażanie woli obywateli,
 - pluralistyczny system partii i organizacji politycznych,
 - poszanowanie zasad państwa prawa,
 - trójpodział władzy i niezależne sądownictwo,
 - przejrzystość i ponoszenie odpowiedzialności w administracji publicznej,
 - wolne, niezależne i pluralistyczne środki przekazu,
- H. mając na uwadze, że – jak stanowi deklaracja milenijna ONZ z 2000 r. – demokratyczne i reprezentatywne sprawowanie rządów w oparciu o wolę obywateli to najlepszy sposób zapewnienia kobietom i mężczyznom prawa do godnego życia i wychowywania dzieci, bez groźby głodu i bez strachu przed przemocą, uciskiem i niesprawiedliwością,
- I. mając na uwadze, że możliwość uczestnictwa mężczyzn i kobiet na równych warunkach w życiu politycznym i w procesach decyzyjnych stanowi warunek wstępny prawdziwej demokracji,
- J. mając na uwadze, że demokracja, rozwój i poszanowanie wszystkich praw człowieka, w tym praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, są od siebie wzajemnie zależne i wzajemnie się wzmacniają,
- K. mając na uwadze, że demokracja ma również wyraźny związek z bezpieczeństwem, co uznano w europejskiej strategii bezpieczeństwa, stanowiącej, że „upowszechnianie dobrych rządów, popieranie reform społecznych i politycznych, walka z korupcją i nadużywaniem władzy, stanowienie zasad państwa prawa i ochrona praw człowieka są najlepszymi sposobami umacniania ładu międzynarodowego”,
- L. mając na uwadze, że Unia Europejska dysponuje szerokim wachlarzem instrumentów i narzędzi służących wspieraniu demokracji na świecie, od dialogu politycznego i inicjatyw dyplomatycznych po konkretne instrumenty współpracy finansowej i technicznej,

Czwartek, 22 października 2009 r.

- M. mając na uwadze, że zewnętrzne instrumenty finansowe Unii Europejskiej, takie jak instrument współpracy na rzecz rozwoju, europejski instrument sąsiedztwa i partnerstwa oraz instrument stabilności, stwarzają razem znaczące możliwości udzielania wsparcia demokratycznym rządóm oraz budowaniu instytucji i potencjału,
- N. mając na uwadze, że europejski instrument na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka (EIDHR) jest kluczowym instrumentem pomocy finansowej w zakresie praw człowieka i demokracji, gdyż posiada globalny zasięg, może być realizowany bez zgody kraju przyjmującego i bezpośrednio wspiera organizacje społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że misje obserwacji wyborów UE finansowane w ramach EIDHR są istotnym elementem wkładu UE w demokratyczne budowanie instytucji, co obejmuje w szczególności działania wynikające z zaleceń wydanych przez takie misje obserwacji wyborów UE,
- O. mając na uwadze, że społeczeństwo obywatelskie może odgrywać ważną rolę w wysiłkach UE na rzecz budowania demokracji poza granicami Unii, co wykazał wkład wolontariuszy zaangażowanych w programy na rzecz budowania pokoju i demokracji,
- P. mając na uwadze, że potrzebny jest lepszy ogólny obraz sytuacji w zakresie przewidzianych obecnie przez UE środków wspierania demokracji, w zakresie wyników osiąganych w krajach partnerskich dzięki stosowaniu licznych narzędzi i instrumentów UE na rzecz wsparcia demokracji na całym świecie, a także w zakresie tego, w jaki sposób te poszczególne instrumenty i podmioty funkcjonują, uzupełniają się wzajemnie i łączą ze sobą,
- Q. mając na uwadze, że w ww. rezolucji z dnia 31 marca 2004 r. na temat komunikatu Komisji zatytułowanego „Sprawowanie rządów a rozwój” podkreślono „znaczenie przeprowadzania reform wyborczych i parlamentarnych wykraczających poza wprowadzenie wielopartyjnego systemu wyborczego w celu zapewnienia szerszej i skuteczniejszej działalności politycznej obywateli”,
1. podziela pogląd, że istnieje potrzeba bardziej spójnych i jednolitych ram dla zapewnienia bardziej skutecznego wsparcia budowy demokracji przez UE, a przede wszystkim propagowania wartości demokratycznych i poszanowania praw człowieka na świecie;
 2. z zadowoleniem przyjmuje starania poprzednich prezydentów i obecnej prezydentki UE dotyczące wdrożenia obejmującej wszystkie filary inicjatywy budowy demokracji w zewnętrznych działaniach UE, mającej na celu doskonalenie polityki UE oraz zwiększenie siły jej działań i skoordynowanie wysiłków, a także podkreśla potrzebę stałych działań w tym obszarze, co powinno stanowić element konkluzji, które Rada przyjmie w listopadzie 2009 r.; podkreśla w tym kontekście, że przy rozwiązywaniu tego problemu Rada musi należycie uwzględnić pewne kluczowe zasady, takie jak przejrzystość, dostęp do dokumentów, konsultacje i odpowiedzialność;
 3. zaleca, aby konkluzje Rady zawierały konkretne i praktyczne propozycje poprawy koordynacji środków na rzecz budowania demokracji w zakresie instrumentów polityki zagranicznej UE oraz polityki w dziedzinie praw człowieka i rozwoju; stwierdza ponadto po raz kolejny, że przyjęcie krajowej strategii praw człowieka i demokracji – mającej stanowić dokument referencyjny ustanawiający określone dla danego kraju priorytety w tym zakresie i dostosowany do wszystkich odpowiednich polityk zewnętrznych UE i instrumentów dotyczących danego kraju trzeciego – może znacznie poprawić spójność, koordynację i skuteczność działań zewnętrznych UE;
 4. ponownie podkreśla, że demokracja i dobre rządy nie są jedynie celami samymi w sobie, lecz mają również kluczowe znaczenie w walce z ubóstwem, w dążeniu do trwałego rozwoju, pokoju i stabilności; podkreśla, że demokracja służy osiągnięciu nie tylko praw politycznych i obywatelskich, ale również praw ekonomicznych, kulturalnych i socjalnych, w tym solidarności, o czym świadczy przebieg procesu wewnętrznej integracji UE;
 5. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby przy planowaniu nowej służby ds. działań zewnętrznych zapewniły przy pomocy środków instytucjonalnych skuteczne włączenie problematyki praw człowieka i budowania demokracji we wszystkie obszary polityki, a także wyciągnęły wnioski z obecnych procesów i doświadczeń w celu przekształcenia ich w postępy uzyskiwane w terenie w zakresie promowania demokratycznych wartości;
 6. stoi na stanowisku, że umacnianie demokracji i procesów demokratycznych w krajach trzecich otwiera najlepsze perspektywy opracowywania skutecznych strategii politycznych związanych z kwestiami globalnymi, które dotyczą również obywateli UE; podkreśla, że w systemach demokratycznych można na przykład skuteczniej zwalczać przestępczość międzynarodową, nielegalną imigrację i handel ludźmi, lepiej chronić środowisko, utrzymywać otwarty system handlu światowego oraz zapewnić bezpieczne, stałe i konkurencyjne dostawy energii;

Czwartek, 22 października 2009 r.

7. wzywa UE, aby z myślą o wzmocnieniu wspólnych światowych działań na rzecz promowania demokracji publicznie przyjęła definicję demokracji – przedstawioną przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2005 r. – jako punkt odniesienia dla własnej pracy na rzecz demokratyzacji;
8. podkreśla, że demokracji nie można szerzyć czy narzucać z zewnątrz i że skuteczna strategia wspierania demokracji musi opierać się na dialogu i wiązać się z szeroko zakrojonymi wysiłkami zmierzającymi do wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenia świadomości demokratycznej w krajach rozwijających się; podkreśla nieustające przywiązanie UE do zasady własnej odpowiedzialności krajów partnerskich za strategię i programy rozwoju; podkreśla jednak, że procesy te można wspierać za pomocą wszystkich różnorodnych instrumentów UE, dostosowanych do konkretnej sytuacji w poszczególnych krajach;
9. podkreśla, że UE musi opracować strategię zmierzającą do wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i struktur demokratycznych i że fundacje polityczne, organizacje pozarządowe i instytucje akademickie odgrywają w takich okolicznościach istotną rolę i powinny uzyskiwać wsparcie;
10. proponuje, aby Rada i Komisja przystąpiły do kompleksowej i szczegółowej analizy wszystkich form wsparcia UE dla demokracji w wybranej próbie krajów partnerskich, z myślą o przedstawieniu praktycznych zaleceń;
11. zaleca, aby Rada i Komisja wdrożyły w swoich działaniach na rzecz wspierania demokracji deklarację paryską OECD i plan działania z Akry oraz sugeruje w szczególności, aby UE wprowadziła wspólną ocenę postępów demokracji oraz wspólne planowanie i dzielenie się obciążeniami z myślą o zwiększeniu wpływu i działań UE na rzecz wspierania demokracji;
12. podkreśla znaczenie klauzul dotyczących praw człowieka ujętych już w umowach zawartych przez UE; ponownie stwierdza w związku z tym, że klauzule takie w pierwszym rzędzie powinny się konsekwentnie stosować w istniejących umowach, zamiast opracowywania nowych umów zawierających dodatkowe warunki;
13. proponuje, aby Komisja systematycznie włączała do krajowych dokumentów strategicznych część poświęconą stanowi demokracji i praw człowieka, dodając zalecenia z odpowiednich misji obserwacji wyborów UE, w stosownych przypadkach zaś uczyniła wsparcie demokracji głównym składnikiem programów prowadzonych z krajami partnerskimi;
14. podkreśla konieczność lepszej koordynacji działań prowadzonych w ramach poszczególnych zewnętrznych instrumentów finansowych oraz pełniejszego zbadania komplementarności instrumentów geograficznych i tematycznych;
15. nalega na Radę i Komisję, żeby przed uruchomieniem nowych inicjatyw w zakresie budowania demokracji przeprowadziły szerokie, całościowe konsultacje ze wszystkimi podmiotami z państw UE oraz krajów trzecich, w tym z podmiotami instytucjonalnymi oraz regionalnymi i lokalnymi, a także z obrońcami praw człowieka i niezależnymi grupami społeczeństwa obywatelskiego;
16. zachęca Komisję do większej systematyczności w angażowaniu instytucji demokratycznych wszystkich szczebli, zwłaszcza parlamentów oraz organów regionalnych i lokalnych, w przygotowywanie i wdrażanie przeznaczonych dla danego kraju instrumentów, takich jak umowy między UE i danym krajem oraz krajowe dokumenty strategiczne;
17. wnioskuje, aby Komisja rozważyła powołanie ochotniczego europejskiego korpusu pokojowego, biorąc pod uwagę pozytywne doświadczenia Wolontariatu Europejskiego (EVS);
18. podkreśla, że unijne wsparcie dla demokracji powinno mieć całościowy charakter, obejmować wszystkie kwestie poruszone w ww. rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 2005 r., oraz przyjmować podejście długoterminowe w trakcie realizacji; uznaje EIDHR za kluczowy instrument pomocy finansowej w tym względzie i apeluje o utrzymanie i zwiększenie wsparcia;

Czwartek, 22 października 2009 r.

19. z zadowoleniem przyjmuje pozytywne wyniki misji obserwacji wyborów UE we wzmacnianiu procesów demokratycznych, zwiększaniu poszanowania praw człowieka, podstawowych wolności, dobrych rządów i praworządności, a w szczególności we wzmacnianiu procesów wyborczych na całym świecie, podkreślając jednak, że należy zapewnić spójną politykę powyborczą, zwracając przy tym szczególną uwagę na zbieżność technicznych i politycznych działań następczych i wkład społeczeństwa obywatelskiego, aby wspieranie rozwoju było zgodne z zasadami demokracji i wartościami związanymi z demokratycznym sprawowaniem rządów;

20. wzywa Komisję do większego bazowania na udanej współpracy z ONZ w dziedzinie misji obserwacji wyborów oraz do intensyfikacji wspólnej strategii budowania i tworzenia projektów dotyczących promowania demokracji i praw człowieka z ONZ i innymi organizacjami regionalnymi, takimi jak OBWE i Unia Afrykańska;

21. podkreśla, że wysiłki UE na rzecz budowania demokracji powinny bardziej systematycznie skupiać się na roli wybranych przedstawicieli i partii politycznych, niezależnego sądownictwa i środków masowego przekazu, a także na zwiększeniu udziału kobiet w życiu politycznym i publicznym; podkreśla ponadto znaczenie wspierania fundacji politycznych, organizacji pozarządowych i instytucji akademickich;

22. zaleca wprowadzenie specjalnej strategii na rzecz wsparcia niedawno demokratycznie wybranych parlamentów z myślą o trwałym zagwarantowaniu demokracji, państwa prawa i dobrych rządów; wzywa ponadto do opracowania instrumentu współdziałania między parlamentarzystami różnych narodowości z myślą o określeniu, co stanowi skuteczną i sprawną reprezentację interesów elektoratu oraz skuteczny i sprawny nadzór nad organami wykonawczymi, a także jakie są metody i sposoby utrzymania przepływu informacji między wszystkimi elementami systemu sprawowania rządów;

23. potwierdza swoją zdecydowaną wolę wniesienia wkładu we wzmacnianie procesów demokratycznych poprzez zwiększenie zaangażowania w obserwację wyborów, kontynuację działań po zakończeniu misji obserwacji wyborów UE i budowanie potencjału parlamentarnego; wzywa w związku z tym Biuro Promowania Demokracji Parlamentarnej do przedstawienia właściwym komisjom parlamentarnym kompleksowego planu działania, koniecznie zawierającego jasne mechanizmy współpracy z delegacjami międzyparlamentarnymi i wspólnymi komisjami parlamentarnymi; podkreśla ponadto znaczenie zaangażowania w ten proces zgromadzeń parlamentarnych, takich jak zgromadzenia AKP-UE, EUROLAT, EUROMED i EURONEST;

24. zachęca delegatury Komisji do partnerskiej współpracy z Biurem Promowania Demokracji Parlamentarnej przy opracowywaniu lub inicjowaniu parlamentarnych programów wsparcia;

25. zaleca, aby w listopadowych konkluzjach Rady zawarto plan działań oraz aby do końca 2010 r. dokonano przeglądu poczynionych postępów; zachęca obecną i nadchodzące prezydencje UE do przedstawienia właściwym komisjom parlamentarnym wyniku posiedzenia Rady ds. ogólnych i stosunków zewnętrznych;

26. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.